Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

Marica Twerin

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Lausunto 3.10.2018

Asia: Hallituksen esityksestä elintarvikemarkkinalaiksi ja laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta (HE 121/2018 vp)

Pyydettynä lausuntonaan Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry esittää kohteliaimmin seuraavaa:

MTK pitää erittäin myönteisenä, että Suomessakin ollaan rakentamassa järjestelmää, jolla voidaan karsia pois epäreilut kauppatavat. Suomen päivittäistavaramarkkinat ovat erittäin keskittyneet. Kaupan ostajavoima on erittäin vahva. Direktiiviluonnoksessa epäreiluista kauppatavoista elintarvikeketjussa (julkaistu 12.4.2018) kerrotaan selkeästi, miten päivittäistavarakaupan ostajavoima suhteessa elintarviketeollisuuteen johtaa siihen, että elintarviketeollisuus siirtää heille siirtyneet kustannukset maataloustuottajille. Suomen alkutuotantoselvityksessä kerrottiin suoraan, ettei maataloustuottaja pärjää päivittäistavarakaupan eikä teollisuuden kanssa.

Laki ja sen sisältämä elintarvikemarkkinavaltuutettu tulee tarpeeseen. Monessa EU:n jäsenvaltiossa on jo olemassa jonkinlaista lainsäädäntöä koskien elintarvikeketjua.

Hallituksen esityksessä ei ole määritelty kiellettyjä kauppatapoja eikä edes epäreiluja kauppatapoja. Järjestelmä rakentuu jo olemassa olevaan lainsäädännän käsitykseen kohtuuttomuudesta. MTK olisi toivonut, että yllä mainitut määritelmät olisi tehty.

Sinällään rakennelma elintarvikevaltuutetusta ja markkinatuomioistuimesta ei ole huono. MTK on kuitenkin pettynyt siihen, ettei valtuutettu voi tehdä itsenäisiä päätöksiä, joista voitaisiin valittaa markkinatuomioistuimeen.

Valtuutetun mahdollisuus oma-aloitteiseen tutkintaan on erittäin tarpeellinen. EU:n tasolla tiedostetaan täydellisesti ”pelkokerroin” ns. ”fear factor” olemassaolo. Suomessa tiedetään, että pelkokerroin on täällä vielä astetta vahvempi. Meillä on pienet markkinat ja ostajia vähän. Epäkohdista ei uskalleta puhua omalla nimellä. Tämän takia on tärkeää, että valtuutettu voi itsenäisesti tutkia asioita.

MTK ei voi hyväksyä asetelmaa, joka on rakennettu hallituksen esityksen 5 §:ään. Siinä todetaan, että ”valtuutetun on ennen suosituksen antamista pyydettävä lausuntoa elintarvikeketjun itsesääntelyelimeltä”. Suomessa emme ole pitkistä ja useista neuvotteluista huolimatta pystyneet sopimaan kaikille elintarvikeketjun osapuolille sopivasta järjestelmästä. On erikoista, että lailla säädetään lausuntopyyntöpakosta itsesääntelyelimeltä, joka ei ole koko elintarvikeketjun hyväksymä. MTK:n näkemyksen mukaan lainsäädännön ja elintarvikevaltuutetun katvealueelle jäisi kuitenkin työsarka myös vapaehtoisuuteen rakennetulle lautakunnalle, mikäli tämä olisi elintarvikeketjun yhteinen tahtotila. Lautakunta ei voida rakentaa siten, että sen säännöt ja periaatteet tyydyttävät ainoastaan päivittäistavarakauppaa ja teollisuutta.

Kuten jo mainittiin, EU:n direktiiviluonnos on julkaistu ja on EU:n lainsäädäntöprosessissa menossa eteenpäin. MTK:n mielestä Suomen ei kannata jäädä odottamaan direktiivin lopullista versiota vaan edetä omassa lainsäädäntöhankkeessaan. Lainsäädäntömme voidaan sitten, mikäli tarpeellista, muuttaa vastamaan uutta direktiiviä.

MTK:lla ei ole muuta lausuttavaa tästä hallituksen esityksestä.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK ry

Marica Twerin
lakimies